

ŁUKASZ SYREK-GERSTENKORN*

MOŻLIWOŚĆ SKONSTRUOWANIA BEZTERMINOWEJ I NIETYTUŁOWANEJ UMOWY LICENCYJNEJ *CREATIVE COMMONS* W PRAWIE POLSKIM

1. WPROWADZENIE

Chociaż piąta wersja licencji *Creative Commons*¹, oznaczona numerem 4.0², w międzynarodowym obrocie gospodarczym funkcjonuje już od dziewięciu lat³, wiele jej postanowień pozostaje w kolizji z polskim porządkiem prawnym.

Do podstawowych atrybutów wszystkich wersji licencji CC należy bezterminowy charakter oraz brak możliwości ich wypowiedzenia przez którąkolwiek ze stron stosunku umownego. Z perspektywy prawa polskiego druga z wymienionych powyżej cech jest źródłem pewnych problemów. Powstaje bowiem pytanie, czy w świetle regulacji zawartych w art. 68 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych⁴ i art. 365¹ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. — Kodeks cywilny⁵ istnieje możliwość skonstruowania niewypowiadalnej umowy licencyjnej zawartej na czas nieokreślony⁶. Podczas gdy część przedstawicieli doktryny

* Autor jest doktorantem w Szkole Doktorskiej Nauk Społecznych Uniwersytetu Łódzkiego i aplikantem radcowskim przy Okręgowej Izbie Radców Prawnych w Łodzi; ORCID: 0000-0003-3493-1682.

¹ Dalej także: CC.

² Numeracja licencji *Creative Commons* przedstawia się następująco: 1.0, 2.0, 2.5, 3.0, 4.0. Z uwagi na wprowadzenie wersji 2.5 pomiędzy wersją 2.0 i 3.0, piąta wersja oznaczona została numerem 4.0.

³ Ostateczny tekst licencji *Creative Commons* w wersji 4.0 został opublikowany 25 listopada 2013 r. Por. <https://wiki.creativecommons.org/wiki/4.0> (dostęp: 2 lipca 2022 r.) oraz <https://creativecommons.org/2013/11/25/ccs-next-generation-licenses-welcome-version-4-0/> (dostęp: 2 lipca 2022 r.).

⁴ T.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2509; dalej: pr. aut.

⁵ T.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1360 ze zm.; dalej: k.c.

⁶ Na kontrowersyjność wskazanego zagadnienia wskazuje m.in. A. Gołaszewska. Por. A. Gołaszewska (w:) *Prawo autorskie i prawa pokrewne. Komentarz*, pod red. W. Machały i R.M. Sarbińskiego, Warszawa 2019, LEX/el., art. 68, uwaga nr 7.

wyraźnie dopuszcza taką ewentualność, większość uważa, że w obecnym stanie prawnym wprowadzenie do treści umowy licencyjnej ważnego i skutecznego postanowienia wykluczającego możliwość wypowiedzenia umowy licencyjnej zawartej na czas nieoznaczony nie jest możliwe⁷. Kwestia ta ma zasadnicze znaczenie z punktu widzenia prowadzonych rozważań, dlatego niezbędne jest odniesienie się do niej, choćby w pobieżnym zakresie.

2. CZAS TRWANIA UMOWY LICENCYJNEJ *CREATIVE COMMONS*

Przed przystąpieniem do analizy wypowiedzi poszczególnych przedstawicieli polskiego prawa autorskiego zwróćmy uwagę na zakres czasowy obowiązywania licencji CC. Kwestia ta jest istotna z punktu widzenia dalszych rozważań, bowiem art. 68 pr. aut. wydaje się uzależniać możliwość wypowiedzenia umowy licencyjnej od tego, czy została ona zawarta na czas nieoznaczony albo — zgodnie z treścią art. 68 ust. 2 pr. aut. — na czas oznaczony, przekraczający pięć lat.

Odpowiednio do zasady swobody umów (art. 353¹ k.c.), ramy czasowe umowy licencyjnej mogą zostać określone przez jej strony właściwie dowolnie⁸. Wyłącznie w przypadku braku takich uzgodnień zastosowanie znajdzie reguła wyrażona w art. 66 ust. 1 pr. aut. Zgodnie z treścią przywołanego przepisu prawa, jeżeli w umowie licencyjnej nie postanowiono inaczej, uprawnia ona do korzystania z utworu przez okres pięciu lat. Po upływie wskazanego terminu, prawo uzyskane na podstawie umowy licencyjnej wygasa (art. 66 ust. 2 pr. aut.).

Istotną rolę przy ustalaniu granic czasowych autorskoprawnej umowy licencyjnej odgrywa także powołany wyżej przepis art. 68 pr. aut. Zgodnie z jego brzmieniem, jeżeli umowa nie stanowi inaczej, a licencji udzielono na czas nieoznaczony, twórca może ją wypowiedzieć z zachowaniem terminów umownych, a w razie ich braku — na rok naprzód, na koniec roku kalendarzowego. Ponadto, zgodnie z ust. 2 cytowanego przepisu, licencję udzieloną na okres dłuższy niż pięć lat uważa się po upływie tego terminu za udzieloną na czas nieoznaczony.

Zestawienie ze sobą obu przepisów (art. 66 oraz 68 pr. aut.) pozwala wyróżnić następujące rodzaje umów licencyjnych:

- 1) umowy, które zawarte zostały na czas oznaczony nieprzekraczający pięciu lat;
- 2) umowy zawarte na czas oznaczony przekraczający pięć lat oraz
- 3) umowy, które zawarte zostały na czas nieoznaczony⁹.

⁷ Poglądy wybranych przedstawicieli doktryny na tę kwestię zostały przedstawione w dalszej części niniejszego artykułu — w pkt 4.

⁸ Szerzej na temat ram czasowych autorskoprawnej umowy licencyjnej zob. B. Giesen: *Umowa licencyjna w prawie autorskim. Struktura i charakter prawny*, Warszawa 2013, s. 91–95.

⁹ Kategoryzację taką przeprowadzają m.in. M. Kepiński i J. Sieńczyło-Chlabicz. Zob. M. Kepiński: *Umowy prawa autorskiego* (w:) *System prawa prywatnego*, pod red. Z. Radwańskiego, B. Kordasiewicz, t. 13, *Prawo*

Licencje należące do pierwszej z wymienionych powyżej kategorii, co oczywiste, wygasają z upływem czasu, na który zostały zawarte. Jak wskazuje M. Kępiński, takich umów nie można wypowiedzieć, chyba że strony umówiły się inaczej¹⁰. W tym przypadku umowa musi jednak zawierać wyraźne postanowienia z uwagi na brak stosownej regulacji w prawie autorskim¹¹. Jednocześnie, jak wskazuje powołany wyżej autor, nie jest wykluczone wypowiedzenie tychże umów w trybie szczególnym¹².

Umowy, które można zakwalifikować do drugiej kategorii, po upływie pięciu lat od chwili ich zawarcia, zgodnie z regułą wyrażoną w art. 68 ust. 2 pr. aut., w zakresie możliwości wypowiedzenia traktowane są tak samo jak umowy zawarte na czas nieoznaczony. Oznacza to, że każdą umowę licencyjną zawartą na czas oznaczony przekraczający pięć lat, po upływie wskazanego okresu twórca może wypowiedzieć z zachowaniem terminów umownych, a w ich braku — na rok naprzód na koniec roku kalendarzowego. Niemniej, jak wszystkie umowy zawarte na czas oznaczony, wygasają one z upływem terminu, na który zostały zawarte¹³.

Umowy licencyjne należące do trzeciej z wymienionych powyżej kategorii co do zasady mogą zostać wypowiedziane przez twórcę z zachowaniem terminów umownych, a w ich braku na rok naprzód, na koniec roku kalendarzowego. Uprawienie takie wynika wprost z art. 68 ust. 1 pr. aut.

W przypadku licencji *Creative Commons*, zakres czasowy udzielanego upoważnienia określony został w paragrafie 6(a) *in principio*. Zgodnie z jego treścią: „Niniejsza licencja publiczna jest udzielona na czas trwania licencjonowanych Praw Autorskich i Praw Podobnych do Praw Autorskich [...]”¹⁴. Ze względu na fakt, że przedmiotem upoważnienia licencyjnego w przypadku umów licencyjnych CC są przede wszystkim autorskie prawa majątkowe przysługujące podmiotowi uprawnionemu do określonego utworu, to stosownie do treści art. 36 pr. aut. umowa licencyjna *Creative Commons* wygasa co do zasady z upływem 70 lat: od śmierci twórcy, współtwórcy, który przeżył pozostałych, albo — gdy autor utworu nie jest znany — od daty jego pierwszego rozpowszechnienia.

autorskie, pod red. J. Barty, Warszawa 2017, s. 759–760; J. Sieńczyło-Chlabicz: *Wypowiedzenie i wygaśnięcie umowy licencyjnej (w:) Prawo własności intelektualnej. Teoria i praktyka*, pod red. J. Sieńczyło-Chlabicz, Warszawa 2021, s. 309–310.

¹⁰ M. Kępiński: *Umowy...*, *op. cit.*, s. 760. Podobnie J. Sieńczyło-Chlabicz: *Wypowiedzenie...*, *op. cit.*, s. 309.

¹¹ M. Kępiński: *Umowy...*, *op. cit.*, s. 760.

¹² *Ibidem*.

¹³ W ocenie M. Kępińskiego umowy zawarte na czas oznaczony przekraczający pięć lat po upływie wskazanego terminu przekształcają się w umowy zawarte na czas nieoznaczony, co oznacza, że w przypadku braku odmiennych postanowień stron można do nich zastosować wynikający z ustawy roczny termin wypowiedzenia. Powołany autor zastrzega jednak, że umowy zaliczane do tej kategorii w każdym razie wygasają z upływem terminu, na który zostały zawarte. *Ibidem*.

¹⁴ Por. <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/legalcode.pl> (dostęp: 2 lipca 2022 r.).

Przedstawiona powyżej kategoryzacja umów licencyjnych wiedzie do następującego pytania: do której z wymienionych kategorii należałoby zakwalifikować umowy licencyjne *Creative Commons*? Kwestia ta wydaje się mieć zasadnicze znaczenie, ponieważ przyporządkowanie ich do określonej grupy licencji wyznacza zakres przepisów mających do nich zastosowanie, co — przynajmniej potencjalnie — może mieć wpływ na możliwość ich wypowiedzenia. Mianowicie, jeśli licencje CC zaliczyć do grupy umów licencyjnych zawieranych na czas oznaczony krótszy niż pięć lat, to — jak się wydaje — nie ma przeszkód, aby strony mogły wyłączyć możliwość ich wypowiedzenia, ponieważ do tej kategorii umów nie znajdzie zastosowania norma wyrażona w art. 68 ust. 1 pr. aut. Zakwalifikowanie umów CC do klasy umów zawieranych na czas oznaczony, dłuższy niż pięć lat, oznaczałoby natomiast, że po upływie wskazanego powyżej terminu umowy te — co do zasady — będą mogły zostać wypowiedziane przez twórcę¹⁵ z zachowaniem terminów umownych, a w ich braku na rok naprzód, na koniec roku kalendarzowego. Przy przyjęciu, że licencje CC udzielane są na czas nieoznaczony, twórca mógłby skorzystać ze wskazanego powyżej uprawnienia przez cały czas trwania umowy (tj. także przed upływem pierwszych pięciu lat)¹⁶.

W mojej ocenie omawiane umowy należy, co do zasady, zaliczyć do umów zawieranych na czas nieoznaczony. Z całokształtu postanowień umownych zawartych w treści wzorca opracowanego przez organizację CC wynika bowiem jednoznacznie, że wolą stron jest maksymalne wydłużenie czasu trwania zawieranej pomiędzy nimi umowy licencyjnej. W rzeczywistości żadna licencja nie może przecież trwać dłużej niż do wygaśnięcia majątkowych praw autorskich do utworu. Jednocześnie należy jednak zaznaczyć, że w konkretnym stanie faktycznym licencja CC może zostać udzielona na czas oznaczony, dłuższy niż pięć lat. Taka sytuacja może mieć miejsce na przykład wtedy, gdy do nawiązania stosunku umownego dojdzie 10 lat po śmierci twórcy. Z tych samych względów w pewnych okolicznościach faktycznych licencja CC może zostać udzielona na czas oznaczony, krótszy niż pięć lat (np. w momencie, gdy do nawiązania stosunku umownego dojdzie 69 lat po śmierci twórcy utworu, do którego autorskie prawa majątkowe podlegają licencjonowaniu — przy założeniu, że w przyszłości nie dojdzie do wydłużenia czasu

¹⁵ Na marginesie czynionych rozważań zauważyć należy, że wśród przedstawicieli doktryny polskiego prawa autorskiego nie ma zgody co do tego, jak należy interpretować pojęcie „twórca”, którym ustawodawca posłużył się w treści art. 68 ust. 1 pr. aut. Jak trafnie wskazuje A. Gołaszewska, w literaturze wyrażone zostały dotychczas w tym względzie dwa odmiennie od siebie stanowiska. Zgodnie z pierwszym z nich (zaprezentowanym m.in. przez T. Targosza) termin „twórca” należy na gruncie powołanego powyżej przepisu interpretować wąsko — tj. jako autora określonego dzieła. Zgodnie z drugim stanowiskiem (zaprezentowanym m.in. przez A. Nowicką oraz J. Szyjewską-Bagińską) pojęcie to należy interpretować szerzej, tj. jako każdy podmiot autorskich praw majątkowych, niezależnie od tego, czy prawa te zostały nabyte w sposób pierwotny czy w sposób pochodny. Por. A. Gołaszewska (w:) *Prawo..., op. cit.*, art. 68, uwaga nr 3 oraz cytowana tam literatura. Niestety, ograniczone ramy niniejszego artykułu nie pozwalają na bardziej szczegółowe omówienie powyższego zagadnienia.

¹⁶ W tym miejscu pomijam chwilowo kwestię dopuszczalności wyłączenia przez strony możliwości wypowiedzenia umów licencyjnych zawartych na czas nieoznaczony albo na czas oznaczony, dłuższy niż pięć lat. Zagadnienie to będzie przedmiotem rozważań w dalszej części niniejszego opracowania.

trwania autorskich uprawnień majątkowych)¹⁷. W mojej ocenie nie wpłynie to jednak na ogólną klasyfikację licencji CC jako umów zawieranych na czas nieoznaczony¹⁸. Ponadto, nawet gdyby w konkretnym przypadku umowę licencyjną *Creative Commons* uznać za udzieloną na czas oznaczony dłuższy niż pięć lat, to przecież po upływie tego okresu w kontekście możliwości jej wypowiedzenia będzie ona traktowana tak samo jak licencja udzielona na czas nieoznaczony, a licencje CC udzielane na czas krótszy niż pięć lat będą stanowiły raczej wyjątek niż regułę¹⁹.

Poczynione dotychczas rozważania prowadzą do stwierdzenia, że umowy licencyjne CC należy co do zasady (tj. w sytuacjach typowych, gdy licencja udzielana jest za życia twórcy) klasyfikować jako umowy zawierane na czas nieoznaczony, do których zastosowanie znajdzie norma prawna wyrażona w art. 68 ust. 1 pr. aut., zgodnie z którą — w przypadku braku odmiennych postanowień stron — twórca może wypowiedzieć licencję z zachowaniem terminów umownych, a w ich braku na rok naprzód, na koniec roku kalendarzowego.

W literaturze wyrażona została jednak wątpliwość, czy powyższa reguła znajdzie zastosowanie do szczególnego rodzaju umów, jakim są licencje *Creative Commons*²⁰. Dość powszechnie przyjmuje się bowiem ich niewypowiedalny charakter. Kwestia ta zostanie omówiona w dalszej części niniejszego artykułu.

¹⁷ W omawianym kontekście na uwagę zasługuje wypowiedź T. Targosza, który słusznie zauważa, że teoretycznie możliwe jest przyjęcie tezy, zgodnie z którą, z uwagi na ograniczony zakres czasowy autorskich praw majątkowych, właściwie każda umowa licencyjna zawarta na czas nieoznaczony w istocie jest umową na czas oznaczony, ponieważ nie może trwać dłużej niż do chwili wygaśnięcia autorskich praw majątkowych. Jak wskazuje powołany powyżej autor: „W przypadku gdy umowa jest zawierana po śmierci autora, można nawet określić dokładną datę wygaśnięcia praw (oczywiście przy założeniu, że okres ochrony nie zostanie w przyszłości przedłużony). Ustawa bez wątplenia uznaje jednak możliwość zawierania umowy licencyjnej na czas nieoznaczony, czego potwierdzeniem jest art. 68 ust. 1. Zawarcie umowy na czas nieokreślony ma zatem ten skutek, że chwila wygaśnięcia autorskich praw majątkowych jest z reguły najpóźniejszą chwilą wygaśnięcia umowy. W większości przypadków nie wywołuje to istotnych problemów. Można jednak wyobrazić sobie sytuacje graniczne (np. umowa zawarta na czas nieokreślony w chwili, gdy do wygaśnięcia praw autorskich pozostają dwa lata). Wydaje się, że należy wówczas drogą wykładni ustalić, czy strony miały świadomość tej okoliczności i w jaki w związku z tym sposób trzeba zakwalifikować daną umowę”. Por. T. Targosz (w.): *Prawo autorskie i prawa pokrewne. Komentarz*, pod red. D. Flisaka, Warszawa 2015, LEX/el., art. 68, uwaga nr 14.

¹⁸ P. Wasilewski wyróżnia umowy licencyjne udzielone na czas nieoznaczony, w których strony nic nie postanowiły na temat czasu trwania licencji (licencje udzielane na czas nieokreślony) oraz umowy licencyjne udzielone na czas nieoznaczony *sensu stricto*, w których strony wyraźnie postanowiły, że są udzielane na czas nieoznaczony. W przypadku umów zaliczanych do pierwszej kategorii w ocenie P. Wasilewskiego zastosowanie znajdzie art. 66 pr. aut., co oznacza, że wygasną one po upływie pięciu lat od chwili ich zawarcia, natomiast w przypadku umów zaliczanych do drugiej kategorii stosuje się art. 68 ust. 1 pr. aut., co oznacza, że będzie można taką licencję wypowiedzieć z zachowaniem odpowiednich terminów. Umowy *open content* P. Wasilewski zalicza do drugiej kategorii, zastrzegając jednocześnie, że w jego ocenie umowy te nie podlegają wypowiedzeniu. Zob. P. Wasilewski: *Open content. Zagadnienia prawne*, Warszawa 2008, s. 116–119.

¹⁹ W literaturze rozważania na ten temat czyni także m.in. K. Siewicz. Por. K. Siewicz: *Dostosowywanie wersji 3.0 licencji Creative Commons do prawa polskiego — wybrane zagadnienia* (w:) *Zarys prawa własności intelektualnej*, pod red. M. Kepińskiego, t. 1, *Granice prawa autorskiego*, pod red. J. Kepińskiego, K. Kłafkowskiej-Waśniowskiej i R. Sikorskiego, Warszawa 2010, s. 137 (w tym przede wszystkim uwagi poczynione przez autora w przyp. 13).

²⁰ W odniesieniu do umów typu *open content* (do których bez wątplenia zaliczyć należy licencje *Creative Commons*) wątpliwość taką wyraził m.in. P. Wasilewski. Zob. P. Wasilewski: *Open..., op. cit.*, s. 129–131. Ponad-

3. BEZTERMINOWY I NIETYPOWIADALNY CHARAKTER LICENCJI *CREATIVE COMMONS*

Według najnowszego brzmienia wzorca umownego licencji *Creative Commons*, na skutek nawiązania indywidualnego stosunku umownego CC, licencjodawca udziela licencjobiorcy nieodpłatnej, nieobjętej prawami do udzielania sublicencji, niewyłącznej oraz — co niezwykle istotne z punktu widzenia problematyki niniejszego artykułu — **nieodwołalnej** licencji na korzystanie z utworu licencjonowanego przez okres trwania majątkowych praw autorskich oraz praw pokrewnych (paragraf 6(a) w zw. z paragrafem 2(a)(1) wzorca umownego CC w wersji 4.0)²¹.

Ze wskazanych postanowień dość powszechnie wyprowadzane jest twierdzenie o niewypowiadalności umów licencyjnych CC²². Przedstawioną tezę potwierdzają twórcy omawianych licencji, wskazując, że: „Raz udzielone licencje *Creative Commons* są nieodwoływalne”²³. Oznacza to, że licencjodawca nie może zabronić osobie, która uzyskała prawo do korzystania z utworu na podstawie określonej licencji CC, wykorzystywania go zgodnie z postanowieniami zawartej umowy licencyjnej. W założeniu twórców jedyną możliwością przedterminowego zakończenia stosunku licencyjnego jest sytuacja, gdy licencjobiorca narusza warunki konkretnej licencji. Zgodnie bowiem z informacją znajdującą się na stronie polskiego oddziału organizacji *Creative Commons*: „Licencja jest ważna tak długo, jak długo nie dojdzie do jej wygaśnięcia — co następuje z chwilą naruszenia jej postanowień lub po upływie okresu obowiązywania praw autorskich do utworu”²⁴.

Przyjęcie przedstawionego wcześniej założenia o bezterminowym charakterze licencji CC, przy jednoczesnym braku możliwości ich odwołania bądź wypowiedzenia, nasuwa uzasadnione pytania o dopuszczalność takiego ich uregulowania, w szczególności w odniesieniu do przedstawionego powyżej art. 68 ust. 1 pr.

to, rozważania nad możliwością wypowiedzenia licencji *Creative Commons* przeprowadzają W. Machała i K. Siewicz. Zob. W. Machała: *Wybrane cywilnoprawne aspekty licencji creative commons*, Monitor Prawniczy 2009, nr 8, s. 423; K. Siewicz: *Dostosowywanie...*, *op. cit.*, s. 137–138.

²¹ Por. <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/legalcode.pl> (dostęp: 2 lipca 2022 r.). Należy zauważyć, że w treści wzorca mowa jest o „Prawach Autorskich i Prawach Podobnych do Praw Autorskich”. Termin ten, zgodnie ze słowniczkiem pojęciowym zawartym w paragrafie 1 najnowszego wzorca umownego, rozumiany być powinien jako: „[...] prawo autorskie i/lub prawa ściśle związane z prawem autorskim, włącznie z, bez ograniczeń, wykonywaniem, nadawaniem, nagrywaniem dźwięku, oraz Prawami *Sui Generis* do Baz Danych, bez względu na to, w jaki sposób prawa te są nazywane i kategoryzowane [...]”.

²² Na wieczysty charakter umów licencyjnych CC jako jedną z ich cech charakterystycznych uwagę zwracają m.in. W. Machała i M. Kubiak. Zob. W. Machała: *Wybrane...*, *op. cit.*, s. 423; M. Kubiak (w.): *Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Komentarz*, pod red. A. Michalaka, Warszawa 2019, Legalis/el., art. 67, nb 23.

²³ Zob. odpowiedź na pytanie „Co się stanie, gdy zmienię zdanie?” znajdujące się pod adresem: <https://creativecommons.pl/faq/> (dostęp: 2 lipca 2022 r.).

²⁴ Zob. odpowiedź na pytanie „Co się stanie, gdy zmienię zdanie?” znajdujące się pod adresem: <https://creativecommons.pl/faq/> (dostęp: 2 lipca 2021 r.) oraz odpowiedź na pytanie „What if I change my mind about using a CC license?” znajdujące się na stronie: <https://creativecommons.org/faq/#what-if-i-change-my-mind-about-using-a-cc-license> (dostęp: 2 lipca 2022 r.).

aut.²⁵ Ponadto, przy przyjęciu poglądu o zobowiązującym charakterze umowy licencyjnej w polskim prawie autorskim, rozważania wymaga, czy rozwiązanie przyjęte przez twórców licencji CC nie jest sprzeczne z regulacją przewidzianą w art. 365¹ k.c.²⁶

Właściwą analizę wskazanego problemu warto poprzedzić przedstawieniem dotychczasowych poglądów jurysprudencji w kwestii dopuszczalności wyłączenia przez strony możliwości wypowiedzenia autorskoprawnej umowy licencyjnej zawartej na czas nieoznaczony (do tej grupy umów z reguły zaliczyć należy bowiem omawiany typ licencji, o czym była mowa we wcześniejszej części artykułu²⁷).

4. STANOWISKO DOKTRYNY DOTYCZĄCE MOŻLIWOŚCI SKONSTRUOWANIA BEZTERMINOWEJ I NIEWYPOWIADALNEJ UMOWY LICENCYJNEJ

W kwestii dopuszczalności definitywnego wyłączenia przez strony możliwości wypowiedzenia autorskoprawnej umowy licencyjnej zawartej na czas nieoznaczony (albo na czas oznaczony, dłuższy niż pięć lat) w literaturze nie wyrażono dotychczas jednolitego stanowiska.

Za dopuszczalnością konstruowania przez strony takich stosunków prawnych opowiadają się przede wszystkim B. Giesen²⁸ i M. Kubiak²⁹. W odniesieniu do licencji *open content* (do których bez wątplenia zaliczyć należy także licencje CC) pogląd taki wyraził również P. Wasilewski³⁰, który w swoich rozważaniach odwołał się do uwag poczynionych wcześniej przez J. Bartę i R. Markiewicza w odniesieniu do umów typu *open source*³¹.

²⁵ W literaturze wątpliwość ta wyrażona została m.in. przez W. Machałę. Zob. W. Machała: *Wybrane...*, *op. cit.*, s. 423. Zagadnienie wypowiadalności licencji CC (w wersji 3.0) rozważa także K. Siewicz. Zob. K. Siewicz: *Dostosowywanie...*, *op. cit.*, s. 137–138.

²⁶ Do tej kwestii także odnosi się W. Machała, który w punkcie wyjścia przyjmuje tezę o upoważniająco-zobowiązującym charakterze autorskoprawnej umowy licencyjnej. Zob. W. Machała: *Wybrane...*, *op. cit.*, s. 423.

²⁷ W tym zakresie zob. uwagi poczynione w pkt 2.

²⁸ Swój pogląd na ten temat, wraz z obszernym uzasadnieniem, powołana autorka przedstawiła w trakcie zebrania naukowego zorganizowanego przez Katedrę Prawa Własności Intelektualnej Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, które odbyło się 22 kwietnia 2022 r., oraz w księdze pamiątkowej dedykowanej profesorowi W.J. Katnerowi. Por. B. Giesen: *Autorsko-prawna umowa licencyjna zawarta na czas dłuższy niż 5 lat — kontrowersje wokół art. 68 prawa autorskiego*, wykład wygłoszony podczas zebrania naukowego Katedry Prawa Własności Intelektualnej WPiA UJ 22 kwietnia 2022 r.; B. Giesen: *Autorsko-prawna umowa licencyjna zawarta na czas dłuższy niż 5 lat — kontrowersje wokół art. 68 prawa autorskiego (w:) Non omne quod licet honestum est. Studia z prawa cywilnego i handlowego w 50-lecie pracy naukowej Profesora Wojciecha Jana Katnera*, pod red. A. Kap-pesa i Sz. Byczki, 2022 (w druku).

²⁹ M. Kubiak (w:) *Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Komentarz*, pod red. A. Michalaka, Warszawa 2019, Legalis/el., art. 68, nb 5.

³⁰ P. Wasilewski: *Open...*, *op. cit.*, s. 130.

³¹ J. Barta, R. Markiewicz: *Oprogramowanie open source w świetle prawa. Między własnością a wolnością*, Kraków 2005, s. 112–113.

Pogląd przeciwny wyrazili natomiast między innymi J. Szyjewska-Bagińska³², M. Załucki³³, K. Włodarska-Dziurzyńska³⁴, M. Wyrwiński³⁵ oraz E. Traple³⁶.

Stanowisko pośrednie zajmuje natomiast przede wszystkim T. Targosz, który skuteczność postanowień wyłączających możliwość wypowiedzenia autorskoprawnej umowy licencyjnej zawartej na czas nieoznaczony (albo na czas oznaczony, dłuższy niż pięć lat) dopuszcza jedynie w ściśle określonych sytuacjach³⁷.

4.1. POGŁĄDY DOPUSZCZAJĄCE MOŻLIWOŚĆ SKONSTRUOWANIA BEZTERMINOWEJ I „NIWYPOWIADALNEJ” UMOWY LICENCYJNEJ

Do zwolenników tezy o dopuszczalności skonstruowania bezterminowej i niewypowiadalnej umowy licencyjnej zaliczyć należy przede wszystkim B. Giesen³⁸. W ocenie powołanej autorki istnieje wiele sytuacji gospodarczych, w których wyłączenie możliwości wypowiedzenia umowy licencyjnej zawartej na czas nieoznaczony (albo umowy licencyjnej zawartej na czas oznaczony, przekraczający pięć lat) będzie korzystne zarówno dla licencjobiorcy, jak i licencjodawcy. Jako jeden z przykładów B. Giesen wskazuje właśnie wolne licencje (do których zaliczyć należy także umowy *Creative Commons*), w których brak możliwości odwołania upoważnienia licencyjnego jest jednym z podstawowych elementów konstrukcyjnych.

Zdaniem powołanej autorki kwestionowanie prawa stron do wyłączenia możliwości wypowiedzenia umowy licencyjnej zawartej na czas nieoznaczony (albo umowy licencyjnej zawartej na czas oznaczony, przekraczający pięć lat) w rzeczywistości osłabia pozycję podmiotu, któremu przysługują autorskie uprawnienia majątkowe do utworu. Z uwagi na formułowane w literaturze wątpliwości co do dopuszczalności wprowadzania do umowy tego typu postanowień, w realiach go-

³² J. Szyjewska-Bagińska (w:) *Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Komentarz*, wyd. 4, pod red. E. Ferenc-Szydełko, Warszawa 2021, Legalis/el., art. 68, nb 5.

³³ M. Załucki (w:) *Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Komentarz*, pod red. P. Ślęzaka, Warszawa 2017, Legalis/el., art. 68, nb 3–5.

³⁴ K. Włodarska-Dziurzyńska: *Problemy przy ustalaniu czasu trwania umowy licencyjnej — poszukiwanie alternatywy?* (w:) *Spory o własność intelektualną. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Januszowi Barcie i Ryszardowi Markiewiczowi*, pod red. A. Matlaka i S. Stanisławskiej-Kloc, Warszawa 2013, s. 1429.

³⁵ M. Wyrwiński: *Komentarz do ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych* (w:) *Ustawy autorskie. Komentarze*, t. I, pod red. R. Markiewicza, Warszawa 2021, LEX/el., art. 68, uwaga nr 12–13.

³⁶ E. Traple: *Umowy o eksploatację utworów w prawie polskim*, Warszawa 2010, s. 128.

³⁷ T. Targosz (w:) *Prawo...*, *op. cit.*, art. 68, uwaga nr 8–12.

³⁸ B. Giesen: *Autorskoprawna umowa licencyjna zawarta na czas dłuższy niż 5 lat — kontrowersje wokół art. 68 prawa autorskiego*, wykład wygłoszony podczas zebrania naukowego Katedry Prawa Własności Intelektualnej WPiA UJ 22 kwietnia 2022 r.; B. Giesen: *Autorsko-prawna umowa licencyjna zawarta na czas dłuższy niż 5 lat...*, *op. cit.*

spodarczych podmiot ten bardzo często zostaje bowiem zmuszony do definitywnego przeniesienia przysługujących mu praw na rzecz innych podmiotów (a zatem do zawarcia umowy przenoszącej autorskie prawa majątkowe w miejsce umowy licencyjnej).

W ocenie B. Giesen użyte przez ustawodawcę w art. 68 pr. aut. sformułowanie „jeżeli umowa nie stanowi inaczej” odnoszone powinno być zarówno do jego ust. 1, jak i ust. 2 powołanego przepisu prawa. Jej zdaniem, wychodząc od zasady autonomii woli (art. 353¹ k.c.), strony mogą skutecznie wyłączyć możliwość wypowiedzenia zarówno umowy licencyjnej, zawartej na czas nieoznaczony, jak i umowy licencyjnej zawartej na czas oznaczony, przekraczający pięć lat. Interpretacji tej nie przekreśla art. 365¹ k.c., odnoszący się wyłącznie do zobowiązań bezterminowych o charakterze ciągłym, którego celem jest przeciwdziałanie tworzeniu niewypowiadalnych zobowiązań o wieczystym charakterze. W ocenie B. Giesen, w przypadku autorskoprawnej umowy licencyjnej ryzyko takie nie istnieje, ponieważ każda umowa licencyjna jest w praktyce ograniczona czasem trwania autorskich praw majątkowych do utworu. Ponadto, jak wywodzi dalej powołana uczona, wątpliwe jest, czy norma wyrażona w art. 365¹ k.c. w ogóle znajdzie zastosowanie wobec takich umów, w szczególności wówczas, gdy przyjmie się zobowiązująco-rozporządzający charakter autorskoprawnej umowy licencyjnej³⁹. Wykonanie zobowiązania wynikającego z takiej umowy polega bowiem na ustanowieniu na rzecz licencjobjorcy prawa do korzystania z utworu, a zatem nie ma ono charakteru ciągłego.

Podsumowując, B. Giesen stoi na stanowisku, że obowiązujące regulacje prawne nie uniemożliwiają wyłączenia przez strony możliwości wypowiedzenia umów licencyjnych, które zawarte zostały na czas nieoznaczony albo na czas oznaczony dłuższy niż pięć lat, w szczególności przy przyjęciu zobowiązująco-rozporządzającego charakteru umowy licencyjnej. Zdaniem powołanej autorki przemawia za tym przede wszystkim dyspozytywny charakter art. 68 pr. aut., na który wyraźnie wskazuje użyte przez ustawodawcę sformułowanie „jeżeli strony nie stanowią inaczej”⁴⁰.

Zbliżone stanowisko zaprezentował także M. Kubiak. W ocenie powołanego autora: „Pewność obrotu przemawia za tym, aby możliwe było zawieranie licencji niewypowiadalnych i wieczystych, a dyspozytywny charakter komentowanej normy na to pozwala”⁴¹. Nadto, normę wyrażoną w art. 68 pr. aut. M. Kubiak traktuje jako *lex specialis* w stosunku do regulacji zawartej w art. 365¹ k.c. W konsekwencji jego

³⁹ Na temat zobowiązująco-rozporządzającego charakteru autorskoprawnej umowy licencyjnej zob. B. Giesen: *Umowa..., op. cit.*, s. 129–144.

⁴⁰ B. Giesen: *Autorskoprawna umowa licencyjna zawarta na czas dłuższy niż 5 lat — kontrowersje wokół art. 68 prawa autorskiego*, wykład wygłoszony podczas zebrania naukowego Katedry Prawa Własności Intelektualnej WPiA UJ 22 kwietnia 2022 r.; B. Giesen: *Autorsko-prawna umowa licencyjna zawarta na czas dłuższy niż 5 lat...*, *op. cit.*

⁴¹ M. Kubiak (w:) *Ustawa..., op. cit.*, art. 68, nb 5.

zdaniem: „[...] w zakresie autorskich umów licencyjnych art. 365¹ k.c. nie ma zastosowania, zarówno dla licencjodawcy, jak i licencjobiorcy. Powyższe oznacza, że w przypadku umów licencyjnych ustawodawca zezwala na odstępstwo od ogólnej zasady wypowiedalności zobowiązań ciągłych”⁴². W ocenie cytowanego uczonego takie rozwiązanie znajduje na gruncie prawa autorskiego pełne uzasadnienie, ponieważ „[...] w przypadku umów licencyjnych bardzo często sytuacja gospodarcza wymaga, aby ten stosunek prawny miał charakter ciągły i bezterminowy [...]”⁴³. Jako przykład tego typu sytuacji M. Kubiak wskazuje między innymi uzyskiwanie niewyłącznych licencji na oprogramowanie komputerowe (zarówno biznesowe, jak i dla użytkowników domowych) oraz zawieranie umów licencyjnych na muzykę wykorzystywaną w filmach lub grach⁴⁴.

4.2. ARGUMENTY PRZECIWKO MOŻLIWOŚCI KONSTRUOWANIA NIEWYPOWIADALNYCH UMÓW LICENCYJNYCH NA CZAS NIEOZNACZONY

Przed przystąpieniem do analizy poglądów prezentowanych przez autorów, którzy w **aktualnym stanie prawnym** kwestionują dopuszczalność wyłączenia przez strony możliwości wypowiedzenia autorskoprawnej umowy licencyjnej zawartej na czas nieoznaczony (albo na czas oznaczony przekraczający pięć lat), należy z góry zaznaczyć, że z reguły nie mają one charakteru kategoriycznego. Chociaż *de lege lata* powołani powyżej autorzy wyrażają pogląd o zasadniczym braku możliwości skonstruowania bezterminowej i niewypowiedanej umowy licencyjnej, z reguły dostrzegają jednocześnie, że w obrocie gospodarczym konstruowanie tego rodzaju stosunków prawnych może być pożądanym i uzasadnionym.

Przykładowo, jak wskazuje M. Wyrwiński, możliwe do zaakceptowania jest twierdzenie, zgodnie z którym „[...] w niektórych sytuacjach gospodarczych względnie pragmatyczne, w tym podobieństwo do umowy sprzedaży rzeczy, polegające na jednorazowości transakcji (w tym zapłaty), której celem ma być długotrwałe korzystanie z utworu (np. programu komputerowego), każą wprowadzić dopuszczalność licencji, które nie podlegają wypowiedzeniu. Również za istotne można uznać argumenty wynikające z konstrukcji licencji *Creative Commons*”⁴⁵.

Na sygnalizowaną w doktrynie potrzebę dopuszczenia możliwości konstruowania bezterminowych i niewypowiedalnych umów licencyjnych, których przedmiotem byłoby przysługujące twórcy prawo do programu komputerowego, zwraca uwagę także J. Szyjewska-Bagińska. W ocenie autorki korzystne byłoby dla licen-

⁴² *Ibidem*, art. 68, nb 4.

⁴³ *Ibidem*.

⁴⁴ *Ibidem*.

⁴⁵ M. Wyrwiński (w:) *Komentarz..., op. cit.*, art. 68, uwaga nr 12.

cjobiorcy uzyskanie takiego tytułu prawnego do utworu, który zapewniłby mu jego długotrwałą i zgodną z prawem eksploatację — przede wszystkim, gdy nabywa on rozwiązania informatyczne na potrzeby prowadzonego przedsiębiorstwa⁴⁶.

Niezależnie jednak od uwag poczynionych powyżej, przedstawiciele doktryny, którzy opowiadają się za tezą o niedopuszczalności skonstruowania bezterminowej i niewypowiadalnej umowy licencyjnej, wskazują najczęściej, że zawarcie w jej treści stosownego postanowienia w **obecnym stanie prawnym** byłoby nie do pogodzenia z treścią art. 68 pr. aut. i art. 365¹ k.c.

Przykładowo, jak wskazuje J. Szyjewska-Bagińska: „*De lege lata* wydaje się, że możliwości zawarcia niewypowiadalnej umowy licencji nie ma. Wykładnia art. 68 ust. 1 PrAut, wzmocniona ogólną zasadą prawa cywilnego o prawie jednostronnego wypowiedzania umownych stosunków prawnych o charakterze ciągłym, temu przeczy⁴⁷. Podobną tezę formułuje także M. Załucki, który zauważa, że: „[...] twierdzenie, iż strony mogłyby skutecznie wprowadzić do treści zobowiązania bezterminowego postanowienie wykluczające możliwość jego wypowiedzenia, byłoby sprzeczne z przepisem ustawy, a w konsekwencji — na podstawie art. 58 § 1 k.c. — nieważne. Norma art. 365¹ k.c. skutecznie wyłącza swobodę kontraktową w zakresie objętym przedmiotem jej regulacji. Zasada swobody umów nie może sankcjonować takiego wyłączenia, w związku z czym strony nie mogą w umowie wyłączyć ani ograniczyć uprawnienia do swobodnego wypowiedzania bezterminowej licencji⁴⁸.”

Do zwolenników omawianego stanowiska można również zaliczyć M. Wyrwińskiego, który uważa, że „[...] *de lege lata* trudno znaleźć podstawę prawną dla dopuszczalności całkowitego wyłączenia wypowiadalności umów licencyjnych, zarówno wyłącznych, jak i niewyłącznych⁴⁹. Powołany autor dopuszcza jednak możliwość zobowiązania się przez twórcę do niewypowiadania licencji przy założeniu, że zobowiązanie to nie obejmuje całości zakresu wypowiedzenia⁵⁰. Jednocześnie podkreśla różnicę pomiędzy definitywnym wyłączeniem przez strony prawa do wypowiedzenia umowy licencyjnej a zobowiązaniem się do jego niewykonywania. Mianowicie, w ocenie M. Wyrwińskiego pierwsza z wymienionych powyżej konstrukcji prawnych, w przypadku uznania jej za dopuszczalną, skutkowałaby wyłączeniem stosowania przepisu art. 68 ust. 1 pr. aut. oraz wywoływałaby skutek rozporządzający w postaci wygaśnięcia uprawnienia do wypowiedzenia w tym zakresie⁵¹. Konsekwencje te, zdaniem powołanego wyżej autora, nie dają się jednak

⁴⁶ J. Szyjewska-Bagińska (w:) *Ustawa..., op. cit.*, art. 68, nb 5.

⁴⁷ *Ibidem*. Powołana autorka dostrzega jednak, że w obrocie gospodarczym zawieranie licencji na czas nieoznaczony bez możliwości ich wypowiedzenia może być czasami pożądane — zwłaszcza w przypadku umów o korzystanie z oprogramowania komputerowego.

⁴⁸ M. Załucki (w:) *Ustawa..., op. cit.*, art. 68, nb 4.

⁴⁹ M. Wyrwiński (w:) *Komentarz..., op. cit.*, art. 68, uwaga nr 12.

⁵⁰ *Ibidem*, art. 68, uwaga nr 13.

⁵¹ *Ibidem*.

pogodzić z aktualną treścią i funkcją art. 68 pr. aut.⁵² Drugie z przedstawionych powyżej rozwiązań, tj. zobowiązanie się przez twórcę do niewypowiedzenia umowy licencyjnej, nie pozbawia natomiast autora prawa do wypowiedzenia umowy. „Skutek w postaci wygaśnięcia umowy nastąpi, nawet jeśli wypowiedzenie będzie złożone jako naruszenie zobowiązania, tyle tylko, że twórca może ponosić potencjalnie odpowiedzialność z tytułu niewykonania zobowiązania. Jednak wówczas przede wszystkim ocena »opłacalności« takiego wypowiedzenia należy do twórcy, a ponadto ostatecznie sąd *in casu* może przy rozstrzygnięciu sprawy ocenić, czy w danych okolicznościach zobowiązanie zostało rzeczywiście naruszone, czy też zaistniały okoliczności wyłączające odpowiedzialność twórcy z tytułu naruszenia zobowiązania”⁵³.

Jak zostało zasygnalizowane w dotychczasowych rozważaniach, skuteczność postanowienia umownego wyłączającego możliwość wypowiedzenia umowy licencyjnej kwestionuje także K. Włodarska-Dziurzyńska. W jej ocenie art. 365¹ k.c. stanowi gwarancję możliwości wypowiedzenia bezterminowych stosunków o charakterze trwałym⁵⁴. Ponadto autorka, za P. Machnikowskim, podkreśla, że kwestia ta „[...] wiąże się z normami moralnymi zabraniającymi naruszania wolności człowieka przez nieograniczone w czasie związanie go pewnymi obowiązkami”⁵⁵.

Na trudności w rozumieniu treści art. 68 pr. aut. w swojej monografii poświęconej umowom o eksploatację utworów w prawie polskim uwagę zwraca także E. Traple⁵⁶. Powołana autorka wskazuje na niejednoznaczność użytego przez ustawodawcę w art. 68 ust. 1 pr. aut. wyrażenia „jeżeli umowa nie stanowi inaczej”⁵⁷. W ocenie cytowanej uczonej: „Nie ulega wątpliwości, że postanowienie umowne, zgodnie z którym wyłączono by uprawnienie twórcy do wypowiedzenia umowy licencyjnej zawartej na czas nieoznaczony, należałoby uznać za nieważne, jako sprzeczne z art. 365¹ k.c., której to normie winniśmy przypisać charakter bezwzględnie wiążący. Podobny skutek miałoby uzależnienie możliwości wypowiedzenia od konkretnych przyczyn, gdyż równałoby się ograniczeniu rozwiązania stosunku zobowiązaniowego zawartego bezterminowo”⁵⁸. W konsekwencji, jak podaje E. Traple, pierwsze zdanie art. 68 ust. 1 pr. aut. przyznaje stronom prawo jedynie do modyfikacji umownych terminów wypowiedzenia⁵⁹. Jednocześnie uczona zastrzega jednak, że możliwość ta przewidziana została wprost w dalszej części powołanego przepisu prawa⁶⁰. Jak się zdaje, E. Traple opowiada się zatem przeciwko możliwości wyłączenia przez strony przysługującego twórcy prawa do wypowie-

⁵² *Ibidem*.

⁵³ *Ibidem*.

⁵⁴ K. Włodarska-Dziurzyńska: *Problemy...*, *op. cit.*, s. 1429.

⁵⁵ *Ibidem*; P. Machnikowski: *Swoboda umów według art. 353¹ k.c. Konstrukcja prawna*, Warszawa 2005, s. 348.

⁵⁶ E. Traple: *Umowy...*, *op. cit.*, s. 128.

⁵⁷ *Ibidem*.

⁵⁸ *Ibidem*.

⁵⁹ *Ibidem*.

⁶⁰ *Ibidem*.

dzenia umowy licencyjnej zawartej na czas nieoznaczony, uznając, że byłoby to nie do pogodzenia z treścią normy prawnej wynikającej z art. 365¹ k.c., której powołana autorka przypisuje charakter *ius cogens*.

Podsumowując, przeciwnicy możliwości zawarcia bezterminowej i niewypowiedalnej umowy licencyjnej, chociaż z reguły dostrzegają użyteczność takiej konstrukcji prawnej w określonych sytuacjach gospodarczych, to jednak uważają, że **w obecnym stanie prawnym** nie ma możliwości wprowadzenia do umowy stosownego postanowienia w tym zakresie, z uwagi na jego sprzeczność z art. 68 pr. aut. oraz art. 365¹ k.c.

4.3. STANOWISKO POŚREDNIE

Stanowisko pośrednie w kwestii wyłączenia możliwości wypowiedzenia umowy licencyjnej zawartej na czas nieoznaczony (albo na czas oznaczony, dłuższy niż pięć lat) zaprezentowane zostało przede wszystkim przez T. Targosza. Powołany autor wskazane powyżej prawo ogranicza do umów licencyjnych o charakterze niewyłącznym, i to jedynie takich, w których obciążający licencjobiorcę obowiązek zapłaty przyjmuje postać jednorazowego świadczenia — wówczas bowiem umowa ta zbliża się w swym charakterze do umowy sprzedaży⁶¹.

T. Targosz zauważa także, że dosłowna interpretacja użytego przez ustawodawcę w treści art. 68 ust. 1 sformułowania „jeśli umowa nie stanowi inaczej” może sugerować, że strony w treści umowy licencyjnej zawartej na czas nieoznaczony mogą w ogóle wyłączyć możliwość jej wypowiedzenia⁶². Jak wskazuje jednak powołany autor w swoim komentarzu do art. 68 pr. aut., przedstawiona powyżej interpretacja nie jest powszechnie uznawana przez przedstawicieli nauki polskiego prawa autorskiego. Zdaniem T. Targosza stanowisko to nie cieszy się powodzeniem z tego względu, że przymus pozostania w stosunku obligacyjnym mógłby zostać uznany za nieakceptowalną formę naruszenia wolności człowieka⁶³. Niemniej, w ocenie cytowanego uczonego, teza ta, chociaż słuszna, nie powinna być absolutyzowana w odniesieniu do umów licencyjnych, bez względu na cechy danej umowy i naturę wynikającej z niej licencji⁶⁴. Jak wskazuje T. Targosz: „Zasada ta na pewno powinna znaleźć zastosowanie do takich umów licencyjnych, które istotnie mają cechy charakterystyczne dla stosunków o charakterze ciągłym, uznawane za uzasadnienie wprowadzenia możliwości wypowiedzenia tych stosunków bez podania powodów (a zatem będące *ratio* rozwiązania przyjętego w art. 365¹ k.c.). Uwa-

⁶¹ T. Targosz (w:) *Prawo...*, *op. cit.*, art. 68, uwaga nr 8.

⁶² *Ibidem*.

⁶³ *Ibidem*. Kwestię tę wyraźnie akcentuje także K. Włodarska-Dziurzyńska. Por. K. Włodarska-Dziurzyńska: *Problemy...*, *op. cit.*, s. 1429.

⁶⁴ T. Targosz (w:) *Prawo...*, *op. cit.*, art. 68, uwaga nr 8.

za się, że umowy tego rodzaju nie mogą wiązać stron »wiecznie«, ponieważ, po pierwsze, uniemożliwiłoby to jednej stronie czynienie użytku z dobra oddanego drugiej stronie na podstawie umowy (np. rzeczy w przypadku umowy dzierżawy lub najmu), z drugiej zaś strony — zmuszałoby drugą stronę do spełniania określonych świadczeń (np. świadczenia okresowego w postaci czynszu) bez możliwości wskazania daty końcowej. Regulując w ten sposób obowiązki stron, rzeczywistość wytwarza się między nimi silną więź, którą każda z nich musi móc w pewnym momencie przerwać. Stanowisko odmienne, połączone z dziedzicznością uprawnień i obowiązków wynikających z umowy, prowadziłoby bowiem do tego, że na przykład oddając rzecz w najem, właściciel, a nawet jego spadkobiercy musieliby liczyć się z tym, że nigdy już nie będą mogli korzystać ze swej rzeczy w inny sposób⁶⁵. Chociaż, jak wskazuje powołany powyżej autor, licencje spełniające wskazane powyżej cechy zdarzają się w praktyce (w szczególności mowa tutaj o licencjach wyłącznych), istnieją także umowy licencyjne, w których wyłączenie możliwości ich wypowiedzenia nie ograniczałoby w sposób nieusprawiedliwiony i nadmierny wolności podmiotów prawa⁶⁶. Zdaniem przywołanego autora: „Jeśli umowa licencyjna ma charakter niewyłączny, wynagrodzenie nie jest okresowe, lecz zostało uzgodnione jako wskazana suma pieniężna płatna wraz z zawarciem umowy lub niedługo po jej zawarciu, dalsze zaś korzystanie z utworu w zakresie licencji nie wymaga od licencjodawcy żadnych dodatkowych obowiązków, użycie przez strony formuły licencji stanowi jedynie instrument realizacji celów zazwyczaj (poza sferą prawa własności intelektualnej) realizowanych za pomocą umów w rodzaju umowy sprzedaży. Licencjodawca pozostaje uprawniony do udzielania dowolnej liczby tożsamyh licencji i trudno byłoby rozsądnie uznać, że jego sfera wolności została przez niewypowiadalność umowy nieproporcjonalnie zagrożona⁶⁷. W konsekwencji, powołany powyżej autor postuluje interpretację art. 68 ust. 1 pr. aut., zgodnie z którą możliwe jest wyłączenie wypowiedzalności umowy licencyjnej zawartej na czas nieoznaczony, jeżeli nie wykazuje ona w danym przypadku tych cech stosunku ciągłego, które stanowią uzasadnienie normy zawartej w art. 365¹ k.c.⁶⁸ W ocenie T. Targosza wyłączenie możliwości wypowiedzenia umowy nie będzie zazwyczaj możliwe w przypadku umowy licencyjnej wyłącznej. Za dopuszczalną należy jednak uznać niewypowiadalność umów licencyjnych niewyłącznych, których funkcja sprowadza się do umożliwienia korzystania z dobra niematerialnego w sposób zbliżony do umowy sprzedaży. W takiej sytuacji forma licencji musi znaleźć zastosowanie wyłącznie ze względu na ochronę przedmiotu umowy, jakim jest dobro własności intelektualnej⁶⁹. Jednocześnie, zdaniem powołanego powyżej

⁶⁵ *Ibidem*.

⁶⁶ *Ibidem*.

⁶⁷ *Ibidem*.

⁶⁸ T. Targosz (w:) *Prawo...*, *op. cit.*, art. 68, uwaga nr 9. W tym zakresie pogląd wyrażony przez T. Targosza jest zbliżony z poglądem wyrażonym następnie przez B. Giesen.

⁶⁹ *Ibidem*.

autora, wymagać należy, aby umowy te, poza zobowiązaniem licencjodawcy do ustanowienia prawa do korzystania z określonego utworu na rzecz licencjobjorcy oraz znoszenia faktu wkraczania przez korzystającego w sferę uprawnień przysługujących twórcy, nie rodziły dla stron żadnych dodatkowych obowiązków o charakterze ciągłym lub okresowym⁷⁰. Co więcej, rozumując *a fortiori*, w ocenie T. Targosza, jeżeli dopuszczalne jest wyłączenie możliwości wypowiedzenia umowy licencyjnej zawartej na czas nieoznaczony w ogóle, to tym bardziej możliwe jest także ograniczenie możliwości jej wypowiedzenia — na przykład wyłącznie do sytuacji, gdy licencjobjorca postępuje w sposób sprzeczny z ustaleniami poczynionymi między stronami⁷¹.

Zaprezentowany powyżej pogląd znalazł aprobatę w wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 17 grudnia 2015 r.⁷² Jak wynika z treści uzasadnienia powyższego orzeczenia, w ocenie sądu, na gruncie art. 68 ust. 1 pr. aut., w przypadku umowy licencyjnej niewyłącznej, z wynagrodzeniem ustalonym jednorazowo jako określona kwota pieniężna płatna wraz z zawarciem umowy, na podstawie której dalsze korzystanie z utworu w zakresie udzielonej licencji nie wymaga od licencjodawcy żadnych dodatkowych obowiązków, dopuszczalne jest zastrzeżenie w jej treści klauzuli wyłączającej możliwość jej wypowiedzenia⁷³.

Chociaż, jak słusznie podkreślają E. Nagy oraz Z. Pinkalski, stanowisko przedstawione przez Sąd Apelacyjny wynika z rozważań nad konkretnym stanem faktycznym i nie może być generalizowane, niewątpliwie ocenić należy je jako rozsądne oraz zgodne z celem regulacji zawartej w art. 365¹ k.c.⁷⁴ Ponadto, jak wskazuje A. Gołaszewska: „[...] konstrukcja umowy licencji niewyłącznej zawartej na czas nieoznaczony, bez możliwości jej wypowiedzenia, choć budzi zastrzeżenia z punktu widzenia dogmatycznego, to stanowi odpowiedź na potrzeby praktycznego obrotu”⁷⁵. Z tego względu, w mojej ocenie, może zostać ono wykorzystane jako istotny argument przemawiający za dopuszczalnością wyłączenia możliwości wypowiedzenia tzw. wolnych licencji. Będzie o tym mowa w dalszej części niniejszego artykułu.

⁷⁰ *Ibidem*.

⁷¹ T. Targosz (w:) *Prawo...*, *op. cit.*, art. 68, uwaga nr 10.

⁷² VI ACa 1735/14, LEX nr 1974097.

⁷³ Zaprezentowany pogląd krytycznie ocenił M. Kępiński. Jak się wydaje, w ocenie powołanego autora każda umowa licencyjna zawarta na czas nieoznaczony, niezależnie od jej charakteru oraz sposobu ukształtowania praw i obowiązków stron, podlega wypowiedzeniu na podstawie art. 68 ust. 1 pr. aut. Zob. M. Kępiński: *Umowy...*, *op. cit.*, s. 760. Na kontrowersyjność interpretacji przyjętej przez Sąd Apelacyjny w Warszawie uwagę zwrócił także R. Markiewicz. Por. R. Markiewicz: *Ilustrowane prawo autorskie*, Warszawa 2018, s. 448.

⁷⁴ E. Nagy, Z. Pinkalski: *Możliwość zawarcia „niewypowiadalnej” umowy licencji na korzystanie z majątkowych praw autorskich do utworu*, ius.focus Prawo Własności Intelktualnej 2016, maj, Legalis/el. Por. także N. Turbasa: *Prawo autorskie: licencja na czas nieoznaczony bez prawa do wypowiedzenia*, Rzeczpospolita z 2 września 2016 r. Artykuł dostępny pod adresem: <https://www.rp.pl/Kadry/309029992-Prawo-autorskie-licencja-na-czas-nieoznaczony-bez-prawa-do-wypowiedzenia.html> (dostęp: 2 lipca 2022 r.).

⁷⁵ A. Gołaszewska (w:) *Prawo...*, *op. cit.*, art. 68, uwaga nr 10.

4.4. PREZENTACJA WŁASNEGO STANOWISKA

Spośród zaprezentowanych powyżej stanowisk za najbardziej przekonujące uznaję to, które w ostatnim czasie zostało przedstawione i obszernie uzasadnione przez B. Giesen, a wcześniej przez M. Kubiaka. **Podobnie jak oni uważam, że początkowa treść art. 68 ust. 1 pr. aut. wskazuje na dyspozytywny charakter normy prawnej wynikającej z art. 68 pr. aut.**

W mojej ocenie powyższej konstatacji nie przekreśla treść art. 365¹ k.c. Jak trafnie wskazuje B. Giesen, norma wyrażona w tym przepisie, której celem jest uniemożliwienie tworzenia przez podmioty prawa wieczystych stosunków zobowiązaniowych o charakterze ciągłym, nie znajduje zastosowania w przypadku autorskoprawnych umów licencyjnych⁷⁶. Zawarcie takiej umowy nie doprowadzi bowiem do nawiązania stosunku prawnego o wieczystym charakterze. Każda licencja ustaje przecież najpóźniej w chwili wygaśnięcia autorskich praw majątkowych do utworu.

Jednocześnie zgadzam się przy tym z B. Giesen, że **takie rozumienie art. 68 pr. aut. jest szczególnie uzasadnione przy przyjęciu poglądu o zobowiązająco-rozporządzającym charakterze autorskoprawnej umowy licencyjnej. Jeżeli bowiem nawiązanie takiej umowy prowadzi do powstania zobowiązania, którego wykonanie polega na ustanowieniu przez licencjodawcę na rzecz licencjodawcy prawa do korzystania z utworu na określonych polach eksploatacji, to stosunek taki nie jest „stosunkiem zobowiązaniowym o charakterze ciągłym”, o którym mowa w art. 365¹ k.c.**

W konsekwencji nie widzę przeciwwskazań do tego, aby strony, korzystając z wyrażonej w art. 353¹ k.c. swobody umów oraz mając na uwadze treść art. 68¹ pr. aut., wyłączyły możliwość wypowiedzenia umowy licencyjnej zawartej na czas nieoznaczony albo na czas oznaczony, dłuższy niż pięć lat.

5. OCENA POSTANOWIEŃ ZAWARTYCH WE WZORCACH LICENCJI *CREATIVE COMMONS*

Mając na uwadze poczynione powyżej ogólne rozważania, przejdźmy teraz do oceny postanowień zawartych w najnowszej wersji wzorców licencji CC.

Na wstępie, należy podkreślić, że wszystkie licencje *Creative Commons* mają charakter niewyłączny oraz nieodpłatny. Nadto, poza podstawowym obowiązkiem ustanowienia na rzecz licencjodawcy prawa do korzystania z przedmiotu licencji,

⁷⁶ Na temat istoty regulacji zawartej w art. 365¹ k.c. zob. przykładowo: A. Pyrzyńska (w:) *Kodeks cywilny*, t. II, *Komentarz. Art. 353–626*, wyd. 3, pod red. M. Gutowskiego, Warszawa 2022, Legalis/el., art. 365¹, nb 1–2; M. Safjan (w:) *Kodeks cywilny*, t. I, *Komentarz. Art. 1–449*¹⁰, wyd. 10, pod red. K. Pietrzykowskiego, Warszawa 2020, Legalis/el., art. 365¹, nb 1–2.

nie nakładają one na licencjodawcę żadnych innych obowiązków, które w sposób istotny ograniczałyby sferę przysługujących mu praw. Licencjodawca zachowuje więc prawo do udzielania kolejnych licencji — w odniesieniu do tego samego utworu oraz na tych samych polach eksploatacji — na rzecz innych licencjobiorców. Co więcej, nie musi nawet wiedzieć (i najczęściej rzeczywiście nie wie), że doszło do zawarcia umowy licencyjnej oraz kto jest licencjobiorcą. Z tego względu tzw. wolne licencje przyrównywane są niekiedy do umowy darowizny⁷⁷.

Tym samym, rozumując *a fortiori*, jeżeli jako dopuszczalne uznać należy wyłączenie możliwości wypowiedzenia umowy licencyjnej niewyłącznej o charakterze zbliżonym do umowy sprzedaży (tj. takiej, w której wynagrodzenie ustalone jest jednorazowo jako określona kwota płatna przy zawarciu umowy) — tak jak uczynił to Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 17 grudnia 2015 r. — to tym bardziej należy dopuścić taką możliwość w przypadku nieodpłatnej umowy licencyjnej niewyłącznej, zbliżonej w swej istocie do umowy darowizny.

Powracając do pytania postawionego we wstępie niniejszego artykułu, **uważam, że na gruncie obecnej regulacji prawa autorskiego oraz prawa cywilnego możliwe jest przyjęcie założenia o nieodwoływalnym i niewypowiadalnym charakterze licencji CC.** Przemawia za tym wiele argumentów.

Po pierwsze, jak zostało wykazane we wcześniejszej części niniejszego artykułu, możliwe jest przyjęcie tezy o dyspozytywnym charakterze normy prawnej wynikającej z art. 68 pr. aut. W tym przypadku nic nie stoi na przeszkodzie, aby strony — korzystając z autonomii woli stron — wyłączyły możliwość wypowiedzenia umowy licencyjnej zawartej na czas nieoznaczony albo na czas oznaczony dłuższy niż pięć lat. Jak już była o tym mowa, według mnie na ocenę ważności oraz skuteczności tego typu postanowień nie będzie miała wpływu regulacja zawarta w art. 365¹ k.c., której celem jest przecież przeciwdziałanie tworzeniu przez strony wieczystych stosunków zobowiązaniowych o charakterze ciągłym. W przypadku autorskoprawnych umów licencyjnych ryzyko takie nie istnieje, ponieważ licencje te ustają najpóźniej z chwilą wygaśnięcia autorskich praw majątkowych do utworu. W tym zakresie za przekonujące uznaję zatem poglądy wyrażone przez B. Giesen oraz M. Kubiaka.

Po drugie, w przypadku zakwestionowania powyższej interpretacji art. 68 pr. aut. (co w świetle dotychczasowych wypowiedzi przedstawicieli nauki polskiego prawa autorskiego nie jest przecież wykluczone), za przekonujący uznać można także pogląd wyrażony przez T. Targosza, który dopuszcza wyłączenie możliwości wypowiedzenia umowy licencyjnej zawartej na czas nieoznaczony w przypadku licencji niewyłącznych, z wynagrodzeniem ustalonym jednorazowo, jako określona kwota pieniężna płatna wraz z zawarciem umowy, zgodnie z którą dalsze korzy-

⁷⁷ Zob. P. Wasilewski: *Open...*, *op. cit.*, s. 102–105; J. Barta, R. Markiewicz: *Oprogramowanie...*, *op. cit.*, s. 115–125.

stanie z utworu w zakresie udzielonej licencji nie wymaga od licencjodawcy żadnych dodatkowych obowiązków⁷⁸, na którym swoje rozstrzygnięcie oparł Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 17 grudnia 2015 r. w sprawie VI ACa 1735/14⁷⁹.

Jak się wydaje, za dopuszczalnością konstruowania bezterminowych i niewypowiadalnych tzw. wolnych licencji opowiadają się także J. Barta oraz R. Markiewicz. Po pierwsze, powołani autorzy, odnosząc się do licencji *open source*, słusznie zauważają, że art. 365¹ k.c. znajdzie do nich zastosowanie jedynie przy odrzuceniu poglądu o rozporządzającym charakterze umowy licencyjnej⁸⁰. Ponadto, jak wskazują w swojej pracy poświęconej oprogramowaniu *open source*, nawet przy przyjęciu, że art. 365¹ k.c. znajdzie zastosowanie do analizowanego przez nich typu licencji, to w przypadku wypowiedzenia umowy licencyjnej typu *open source* albo cofnięcia jednostronnej licencji bez naruszenia ich postanowień przez korzystającego, z uwagi na cele i założenia ruchu *open source*, w czynnościach tych należy dopatrywać się nieważności czynności prawnej⁸¹. W ocenie wskazanych przedstawicieli doktryny złożenie stosownych oświadczeń woli byłoby bowiem w sposób oczywisty sprzeczne z zasadami współzycia społecznego (art. 58 § 2 k.c.)⁸². Ponadto, na wypadek zakwestionowania przedstawionej przez nich interpretacji, J. Barta i R. Markiewicz dopuszczają także „możliwość powołania się na nadużycie prawa dokonane przez uprawnionego do programu z jawnym kodem źródłowym”⁸³.

Za tezę o braku możliwości wypowiedzenia pewnego rodzaju licencji opowiada się także P. Wasilewski. Podkreślenia wymaga przy tym, że autor ten swoje poglądy formułuje w odniesieniu do licencji typu *open content*. Mianowicie P. Wasilewski wskazuje, że norma wyrażona w art. 68 ust. 1 pr. aut. ma charakter dyspozytywny, co pozwala stronom na wyłączenie możliwości wypowiedzenia umowy licencyjnej w ogóle⁸⁴. Jak wskazuje przywołany autor w swojej pracy poświęconej *open content*: „Przychylając się do poglądu J. Barty oraz R. Markiewicza, warto zauważyć, że w przypadku niektórych licencji *open content* będziemy mieć do

⁷⁸ T. Targosz (w:) *Prawo...*, *op. cit.*, art. 68, uwaga nr 8.

⁷⁹ Przeciwno pogładowi dopuszczającemu wyłącznie możliwości wypowiedzenia umów licencyjnych *Creative Commons* w literaturze opowiedzieli się m.in. K. Siewicz oraz W. Machała. W ocenie pierwszego z powołanych autorów licencje CC, jako umowy zawierane na czas nieoznaczony, mogą zostać w każdym czasie wypowiedziane przez licencjodawcę. Zob. K. Siewicz: *Dostosowywanie...*, *op. cit.*, s. 138. Podobne stanowisko zaprezentował także drugi z wymienionych powyżej autorów. W jego ocenie: „[...] licencja *creative commons* nie może mieć na gruncie polskiego systemu prawnego wieczystego charakteru i nie można wyłączyć jej wypowiedzenia”. Por. W. Machała: *Wybrane...*, *op. cit.*, s. 423.

⁸⁰ J. Barta, R. Markiewicz: *Oprogramowanie...*, *op. cit.*, s. 113.

⁸¹ *Ibidem*.

⁸² *Ibidem*. W tym miejscu należy jednak zauważyć, że powołani autorzy nie wskazują, z jakimi dokładnie zasadami współzycia społecznego owe oświadczenia miałyby być sprzeczne.

⁸³ *Ibidem*.

⁸⁴ P. Wasilewski: *Open...*, *op. cit.*, s. 130.

czynienia z regulacją o takim właśnie charakterze, w przypadku zaś pozostałych, sprzeczność instytucji wypowiedzenia z filozofią ruchu *open content* wyinterpretować należy z postanowień o czasie trwania umowy⁸⁵.

Ponadto, niezależnie od poglądów przedstawionych powyżej, należy mieć na względzie, na co w literaturze także wskazuje między innymi P. Wasilewski, że w stosunku do umów licencyjnych *Creative Commons* zastosowanie znajdzie zawsze norma wyrażona w art. 56 ust. 1 pr. aut.⁸⁶ Jak wynika z treści powołanego przepisu prawa, twórca może odstąpić od umowy lub ją wypowiedzieć ze względu na swoje istotne interesy twórcze. W mojej ocenie przedstawiona reguła może znaleźć zastosowanie chociażby wówczas, gdy w okresie pomiędzy udostępnieniem utworu publiczności a nawiązaniem umowy licencji CC dojdzie do powstania nowego pola eksploatacji, o doniosłym znaczeniu ekonomicznym, o którym twórca nie mógł wiedzieć w momencie podejmowania decyzji o rozpowszechnieniu utworu na podstawie licencji *Creative Commons*. Podkreślenia wymagają jednak praktyczne trudności związane z wykonaniem przez twórcę przysługującego mu uprawnienia. Z uwagi na sposób, w który dochodzi do nawiązania indywidualnej umowy licencji CC⁸⁷, licencjodawca najczęściej nie wie, kto oraz w jaki sposób wykorzystuje udostępniony przez niego utwór. Tym samym przysługujące twórcy uprawnienie do złożenia oświadczenia woli o odstąpieniu od umowy lub o jej wypowiedzeniu może okazać się w rzeczywistości niemożliwe do zrealizowania. Powyższy problem trafnie uchwycił W. Machała, stwierdzając, że: „[...] w przypadku umowy licencji *creative commons*, która jest zawierana wskutek przystąpienia przez odbiorcę utworu do jego eksploatacji (co nie wymaga zawiadomienia twórcy-licencjodawcy), zidentyfikowanie drugiej strony umowy może często okazać się niemożliwe”⁸⁸.

Z tego względu, z czysto praktycznego punktu widzenia nieistotne jest, który z poglądów dotyczących dopuszczalności wyłączenia w umowie licencyjnej *Creative Commons* możliwości jej wypowiedzenia uznamy za uzasadniony, bowiem w ostateczności uwarunkowania techniczne w sposób faktyczny i tak uniemożliwią stronom licencji CC (przede wszystkim licencjodawcy) wykonanie przysługującego im uprawnienia⁸⁹.

⁸⁵ *Ibidem*.

⁸⁶ *Ibidem*.

⁸⁷ W tym zakresie zob. Ł. Syrek-Gerstenkorn: *Nawiązanie stosunku licencji Creative Commons w prawie polskim*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace z Prawa Własności Intelektualnej 2018, nr 1, s. 21–55.

⁸⁸ W. Machała: *Wybrane...*, *op. cit.*, s. 423.

⁸⁹ Powyższą kwestię w swojej pracy poświęconej zagadnieniu *open content* sygnalizuje także P. Wasilewski. Por. P. Wasilewski: *Open...*, *op. cit.*, s. 130.

6. PODSUMOWANIE

Możliwość nawiązania przez strony niewypowiadalnej autorskoprawnej umowy licencyjnej na czas nieokreślony jest kwestią bardzo kontrowersyjną. Wielu autorów wyraża pogląd, że *de lege lata* zawarcie w umowie stosownego postanowienia, z uwagi na treść art. 68 pr. aut. oraz art. 365¹ k.c., jest niedopuszczalne, a co za tym idzie — nieważne albo przynajmniej bezskuteczne.

W literaturze coraz częściej dostrzega się jednak, że w określonych sytuacjach gospodarczych zawarcie umowy licencyjnej na czas nieoznaczony, bez możliwości jej wypowiedzenia, może być korzystne dla obu jej stron. Przykładowo, wyłączeniem prawa do wypowiedzenia umowy licencyjnej zawartej na czas nieoznaczony zainteresowany może być licencjobiorca, który na jej podstawie nabywa prawo do korzystania z utworu w postaci programu komputerowego — w szczególności, gdy ma on być wykorzystywany w prowadzonej działalności gospodarczej.

Zaakceptowanie ważności i skuteczności postanowień wyłączających możliwość wypowiedzenia autorskoprawnej umowy licencyjnej zawartej na czas nieoznaczony jest niewątpliwie także uzasadnione w przypadku tzw. wolnych licencji, takich jak licencje *open source* i *open content*.

Potrzeba dopuszczenia do obrotu prawnego niewypowiadalnych i bezterminowych umów licencyjnych niewyłącznych została dostrzeżona także w wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 17 grudnia 2015 r., wydanym w sprawie VI ACa 1735/14.

Chociaż powyższe rozstrzygnięcie zapadło w konkretnym stanie faktycznym i wnioski w nim zawarte nie mogą być generalizowane, w mojej ocenie stanowisko sądu koncentruje się na właściwie zidentyfikowanych istotnych okolicznościach przemawiających za tezą o braku możliwości wypowiedzenia licencji *Creative Commons*. Skoro bowiem na gruncie art. 68 ust. 1 pr. aut. dopuszczalne jest zastrzeżenie klauzuli wyłączającej możliwość wypowiedzenia umowy licencyjnej, z wynagrodzeniem ustalonym jednorazowo jako określona kwota płatna przy jej zawarciu, na podstawie której korzystanie z utworu w zakresie udzielonej licencji nie wymaga od licencjodawcy żadnych dodatkowych obowiązków, to tym bardziej dopuszczalne jest wprowadzenie analogicznego postanowienia do treści licencji CC. Licencje te mają bowiem charakter niewyłączny, nieodpłatny oraz nie nakładają na licencjodawcę w zasadzie żadnych obowiązków. Co więcej, z uwagi na ich specyfikę licencjodawca najczęściej nie wie, że nawiązanie indywidualnego stosunku umownego w ogóle miało miejsce.

Tym samym, rozumując *a fortiori*, uważam, że jeżeli jako dopuszczalne uznać należy wyłączenie możliwości wypowiedzenia umowy licencyjnej niewyłącznej o charakterze zbliżonym do umowy sprzedaży (tj. takiej, w której wynagrodzenie ustalone jest jednorazowo jako określona kwota płatna przy zawarciu umowy), to tym bardziej należy dopuścić taką możliwość w przypadku nieodpłatnej umowy licencyjnej niewyłącznej, zbliżonej w swej istocie do umowy darowizny.

Przed wszystkim zaś, w mojej ocenie, za dopuszczalnością wyłączenia przez strony możliwości wypowiedzenia umowy licencyjnej zawartej na czas nieoznaczony albo na czas oznaczony dłuższy niż pięć lat przemawia dyspozytywny charakter normy prawnej wyrażonej w art. 68 pr. aut., na który w swoich wypowiedziach uwagę zwracają między innymi B. Giesen i M. Kubiak.

Powracając do pytania sformułowanego we wstępie niniejszego artykułu, uważam zatem, że w obecnym stanie prawnym możliwe jest przyjęcie założenia o nieodwoływalnym i niewypowiadalnym charakterze licencji CC.

Za przyjęciem powyższego stanowiska przemawiają przede wszystkim poglądy wyrażone przez B. Giesen i M. Kubiaka (w odniesieniu do wszystkich umów licencyjnych) oraz przez P. Wasilewskiego (w odniesieniu do umów licencyjnych typu *open content*), zgodnie z którymi użyty przez ustawodawcę zwrot „jeżeli umowa nie stanowi inaczej” może być interpretowany w ten sposób, że strony mogą w ogóle wyłączyć możliwość wypowiedzenia umowy licencyjnej zawartej na czas nieoznaczony albo na czas oznaczony, dłuższy niż pięć lat. Pogląd ten uznaję za szczególnie przekonujący przy przyjęciu jako prawidłowej tezy o rozporządzającym albo zobowiązująco-rozporządzającym charakterze autorskoprawnej umowy licencyjnej. W tym przypadku, do tej kategorii umów z pewnością nie znajdzie bowiem zastosowania regulacja zawarta w art. 365¹ k.c.

Ponadto, w przypadku zakwestionowania powyższej interpretacji art. 68 pr. aut. na uwagę zasługuje także pogląd wyrażony między innymi przez T. Targosza, który dopuszcza wyłączenie możliwości wypowiedzenia umowy licencyjnej zawartej na czas nieoznaczony, w przypadku licencji niewyłącznych, zbliżonych w swej istocie do umowy sprzedaży, który zaaprobowany został w omówionym już rozstrzygnięciu Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 17 grudnia 2015 r. w sprawie VI ACa 1735/14.

BIBLIOGRAFIA

- Barta J., Markiewicz R.: *Oprogramowanie open source w świetle prawa. Między własnością a wolnością*, Kraków 2005.
- Giesen B.: *Autorsko-prawna umowa licencyjna zawarta na czas dłuższy niż 5 lat — kontrowersje wokół art. 68 prawa autorskiego* (w:) *Non omne quod licet honestum est. Studia z prawa cywilnego i handlowego w 50-lecie pracy naukowej Profesora Wojciecha Jana Katnera*, pod red. A. Kappesa i Sz. Byczki, 2022 (w druku).
- Giesen B.: *Umowa licencyjna w prawie autorskim. Struktura i charakter prawny*, Warszawa 2013.
- Gołaszewska A. (w:) *Prawo autorskie i prawa pokrewne. Komentarz*, pod red. W. Machały i R.M. Sarbińskiego, Warszawa 2019, LEX/el., art. 68.

- Kępiński M.: *Umowy prawa autorskiego* (w:) *System prawa prywatnego*, pod red. Z. Radwańskiego i B. Kordasiewicza, t. 13, *Prawo autorskie*, pod red. J. Barty, Warszawa 2017.
- Kubiak M. (w:) *Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Komentarz*, pod red. A. Michalaka, Warszawa 2019, Legalis/el., art. 67 i 68.
- Machała W.: *Wybrane cywilnoprawne aspekty licencji creative commons*, *Monitor Prawniczy* 2009, nr 8, s. 422–426.
- Machnikowski P.: *Swoboda umów według art. 353¹ k.c. Konstrukcja prawna*, Warszawa 2005.
- Markiewicz R.: *Ilustrowane prawo autorskie*, Warszawa 2018.
- Nagy E., Pinkalski Z.: *Możliwość zawarcia „niewypowiadalnej” umowy licencji na korzystanie z majątkowych praw autorskich do utworu*, *ius.focus Prawo Własności Intelektualnej* 2016, maj, Legalis/el.
- Pyrzyńska A. (w:) *Kodeks cywilny*, t. II, *Komentarz. Art. 353–626*, wyd. 3, pod red. M. Gutowskiego, Warszawa 2022, Legalis/el., art. 365¹.
- Safjan M. (w:) *Kodeks cywilny*, t. I, *Komentarz. Art. 1–449¹⁰*, wyd. 10, pod red. K. Pietrzykowskiego, Warszawa 2020, Legalis/el., art. 365¹.
- Sieńczyło-Chlabicz J.: *Wypowiedzenie i wygaśnięcie umowy licencyjnej* (w:) *Prawo własności intelektualnej. Teoria i praktyka*, pod red. J. Sieńczyło-Chlabicz, Warszawa 2021.
- Siewicz K.: *Dostosowywanie wersji 3.0 licencji Creative Commons do prawa polskiego — wybrane zagadnienia* (w:) *Zarys prawa własności intelektualnej*, pod red. M. Kępińskiego, t. 1, *Granice prawa autorskiego*, pod red. J. Kępińskiego, K. Kłafkowskiej-Waśniowskiej i R. Sikorskiego, Warszawa 2010.
- Syrek-Gerstenkorn Ł.: *Nawiązanie stosunku licencji Creative Commons w prawie polskim*, *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace z Prawa Własności Intelektualnej* 2018, z. 1, s. 21–55.
- Szyjewska-Bagińska J. (w:) *Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Komentarz*, wyd. 4, pod red. E. Ferenc-Szydełko, Warszawa 2021, Legalis/el., art. 68.
- Targosz T. (w:) *Prawo autorskie i prawa pokrewne. Komentarz*, pod red. D. Flisaka, Warszawa 2015, LEX/el., art. 68.
- Traple E.: *Umowy o eksploatację utworów w prawie polskim*, Warszawa 2010.
- Turbasa N.: *Prawo autorskie: licencja na czas nieoznaczony bez prawa do wypowiedzenia*, Rzeczpospolita z 2 września 2016 r., <https://www.rp.pl/Kadry/309029992-Prawo-autorskie-licencja-na-czas-nieoznaczony-bez-prawa-do-wypowiedzenia.html> (dostęp: 2 lipca 2022 r.).
- Wasilewski P.: *Open content. Zagadnienia prawne*, Warszawa 2008.
- Włodarska-Dziurzyńska K.: *Problemy przy ustalaniu czasu trwania umowy licencyjnej — poszukiwanie alternatywy?* (w:) *Spory o własność intelektualną. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Januszowi Barcie i Ryszardo-*

wi Markiewiczowi, pod red. A. Matlaka i S. Stanisławskiej-Kloc, Warszawa 2013.

Wyrwiński M. (w:) *Komentarz do ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych* (w:) *Ustawy autorskie. Komentarze*, t. I, pod red. R. Markiewicza, Warszawa 2021, LEX/el., art. 68.

Załucki M. (w:) *Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Komentarz*, pod red. P. Ślęzaka, Warszawa 2017, Legalis/el., art. 68.

Słowa kluczowe: *Creative Commons, Open Content, Open Source*, bezterminowa i niewypowiadalna autorskoprawna umowa licencyjna.

ŁUKASZ SYREK-GERSTENKORN

FEASIBILITY OF CONSTRUCTING AN OPEN-ENDED
AND NON-TERMINABLE CREATIVE COMMONS LICENSE
AGREEMENT UNDER POLISH LAW

S u m m a r y

The basic attributes of Creative Commons licences include their perpetual nature and the fact that they cannot be terminated by either party to the contractual relationship. The latter feature is controversial from the perspective of Polish law. The question arises as to whether, in the light of the regulations in Article 68 of the Copyright Act and Article 365¹ of the Civil Code, it is permissible to conclude a licence agreement unlimited in time, the termination of which, by the will of the parties, is either excluded or significantly restricted. While some representatives of the doctrine (e.g., B. Giesen, M. Kubiak and T. Targosz) allow for such a possibility, a significant part of the doctrine represents the position according to which, in the current state of the law, it is not permissible to introduce into the content of a licence agreement concluded for an indefinite period (or for a definite period longer than five years) a provision excluding the possibility of its termination (in particular J. Szyjewska-Bagińska, M. Załucki, K. Włodarska-Dziurzyńska, M. Wyrwiński and E. Traple). In this article, the author attempts to find an answer to the controversy formulated above, to which the analysis of the views of the doctrine and the jurisprudence of Polish courts leads.

Key words: Creative Commons, Open Content, Open Source, open-ended and non-terminable copyright license agreement.

